

Nr 134.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1918 kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat för år 1918 till åtgärder för åstadkommande av ökad tillverkning av kalkkväve.

I en till riksdagen den 28 maj 1918 avläten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 452, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att å tilläggsstat för år 1918 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst 359,000 kronor, att såsom statsbidrag utgå till Stockholms superfosfatfabriksaktiebolag för utökning av bolagets tillverkning av kalkkväve för den svenska marknadens behov i överensstämmelse med det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till avtal mellan staten och bolaget.

I fråga om utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till innehållet i berörda statsrådsprotokoll.

Utskottet håller före, att tillgodoseendet av landets behov av konstgödselmedel, särskilt med hänsyn till rådaude bekymmersamma läge, är en angelägenhet av största betydelse. Av den förebragta utredningen framgår, att de oundgängliga behoven av olika sådana gödselmedel torde för det kommande året kunna åtminstone nödtorftigt tillgodoses, med undantag för kvävegödselmedel. Före krigsutbrottet utgjordes det egentliga kvävegödselmedlet av chilesalpeter, varjämte rätt avsevärda mäng-

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 10 saml. 64 häft. (Nr 134—135.) 1

der svavelsyrad ammoniak, kalkkväve och benmjöl kommo till användning. Då fortsatt import av chilesalpeter icke nu kan med bestämdhet påräknas, skulle landet enligt vad statsrådsprotokollet ger vid handen för det kommande året huvudsakligen vara hänvisad till kalkkväve för fyllande av sitt behov av kvävegödsel.

Enligt inom landet för tillverkning av kalkkväve tillämpad metod kan sådant gödningsmedel endast framställas vid tvenne fabriker, varav den ena är Stockholms superfosfatfabriksaktiebolags fabrik Ljungaverk. På grund härav har med nämnda bolag förts underhandlingar om utökning av denna bolagets fabrikation, vilka resulterat i det förslag till kontrakt, som finnes bifogat statsrådsprotokollet. Enligt detta förslagskontrakt skulle bolaget förbinda sig att från instundande höst höja sin tillverkning av kalkkväve vid nämnda fabrik från 10,000 ton till 20,000 ton. Såsom villkor härför har bolaget begärt ett anslag å 359,000 kronor såsom bidrag till bland annat kostnaderna för nödiga anläggningars uppförande för den ökade tillverkningen. Därjämte har bolaget uppställt såsom villkor, att staten garanterar, det bolaget må äga betinga sig ett försäljningspris å kalkkvävet av 3 kronor 60 öre per procentkilogram kväve, fritt banvagn köparens närmaste tariffhamn, samt att, därest varan under den till ett år bestämda avtalstiden av annan försäljare skulle salubjudas till billigare pris, bolaget skall hållas skadeslöst för härigenom eventuellt uppkommande förlust.

Då av utredningen i ärendet synes framgå, att annan utväg än godtagande av de av bolaget sålunda uppställda villkoren för utvidgning av dess ifrågavarande verksamhet ej förefinnes för att erhålla den ökning i tillverkningen av kalkkväve, som erfordras för säkerställande av landets oundgängligaste behov av sådant konstgödningsmedel, anser sig utskottet böra tillstyrka, att det begärda statsanslaget ställes till bolagets förfogande på i förslagsavtalet angivna villkor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, å tilläggsstat för år 1918 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst 359,000 kronor att såsom statsbidrag utgå till Stockholms superfosfatfabriksaktiebolag för utökning av bolagets tillverkning av kalkkväve för den svenska marknadens behov i överensstämmelse med det vid

statsrådsprotokollet fogade förslag till avtal mellan
staten och bolaget.

Stockholm den 4 juni 1918.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Herrar greve Hamilton, Holmquist, Lindblad, Hellström, greve Axel
Wachtmeister, Persson, Nilsson i Tånga, Johansson, Lundström, Petters-
son, Norin, Larsson, Ericsson i Arboga.